

ЄДНІСТЬ СВІТУ І РОЗМАЇТТЯ КУЛЬТУР

**НЕДАЙВОДА Артем, здобувач вищої освіти
спеціальність 181 Харчові технології**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: Розкрито один із сучасних аспектів толерантності як «діалогу культур» в контексті глобалізаційних процесів. Доведено, що діалог культур є цілком реальним, якщо на нього налаштовані конкретні носії, що мають на меті вирішення практичних проблем і задач. Глобальна культура має стати певною надбудовою над розмаїтими культурними традиціями, кожна з яких цінує саму себе, й водночас перебуває у партнерському діалозі.

Ключові слова: толерантність, глобалізація, мережеве суспільство, діалог культур, мультикультуралізм.

Проблема розмаїття культур у сучасному глобальному світі залишається дуже актуальною і постійно виявляє нові аспекти. В умовах, коли ринкова економіка поширюється на весь світ за допомогою універсальних комунікаційних та інформаційних технологій, відбувається начебто процес гомогенізації світу, в якому розмаїття культур поступово нівелюється. Так, німецький соціальний філософ Ульріх Бек вважає, що майбутнє людства за космополітизмом, і у його точки зору є багато прихильників [1].

Інша точка зору на цю проблему відбиває так званий «мережевий підхід», згідно з яким спільноти, культури, суспільство в цілому поступово стають мережевими за устроєм і комунікаціями. Таку позицію описує наприклад відомий теоретик інформаційного суспільства Кастельс [2].

В обох випадках постає питання про збереження культурних ідентичностей — якими способами їх зберігати і чи потрібно це взагалі робити? Як знайти баланс між розмаїттям культур і поступовим долученням їх до світових глобальних процесів? Як позбутися поступу до загострення міжкультурних конфліктів, передбачених ще у творах Гантінгтона, який наполягав на сценарії можливих війн саме на межі зіткнення різних культурних і цивілізаційних кодів?

Поняття «толерантність» у цьому процесі набуває нових характеристик, акцентуючи зміст «діалогу культур». Питання сумісності толерантності й діалогу складне й неоднозначне. Вироблені історично смисли толерантності як результату суспільного договору містять зміст «ви нас не чіпаєте - ми не

чіпатимемо вас, всі живуть як бажають». В таких умовах діалог виявляється непотрібним і зайвим. Суспільна рівновага, встановлена на засадах такої толерантності, буде хиткою й нестабільною, будь-яке непорозуміння може стати причиною міжкультурного конфлікту, як на це вказував Гантінгтон [3].

Подібне існування в глобальному світі не можливе саме тому, що глобалізація передбачає процес постійної взаємодії та невпинне поглиблення інтеграційних процесів між культурами й цивілізаціями. Метафора Землі як «глобального села» стає все більш реальною. В таких умовах актуальним стає «мультикультуралізм» як сучасний аспект толерантності. Принцип мультикультуралізму може реалізовуватися лише в ситуації діалогу, кожен учасник якого відкритий стосовно інших, намагається зрозуміти один одного, і найсуттєвіше — готовий до змін внаслідок цього розуміння. Діалог культур не означає некритичного сприйняття чужого досвіду, механічного переймання, він радше дає можливість побачити й врахувати інші перспективи та можливості на шляху розв'язання власних проблем.

Треба також розуміти, що вираз «діалог культур» - це метафора [4], оскільки:

- Реалізація міжкультурного діалогу можлива лише через носіїв певної культури, якими є окремі люди, спільноти, громади, інституції.

- Міжкультурний діалог можливий і плідний лише у контексті вирішення конкретних практичних проблем і задач.

В теоретичній площині, наприклад, при дискутуванні на тему «чий спосіб життя є кращим», діалог навряд чи призведе до порозуміння, отже міжкультурний діалог передбачає певну апріорну повагу й тактовність його учасників по відношенню один до одного, відсутність зверхності. Учасники міжкультурного діалогу мають бути налаштовані на його плідність, для чого потрібний вихід за границі власної культурної обмеженості й емпатійна готовність почути співрозмовників.

Еволюційні процеси, хочемо ми того чи ні, ведуть нас шляхом створення нової глобальної культури, яка має стати у якомусь смислі надбудовою над

розмаїтими культурними традиціями, кожна з яких цінує й оберігає саму себе, й водночас перебуває в діалозі з партнерами. Лише за умови збереження такої рівноваги принцип мультикультуралізму реалізується на засадах дієвої, а не декларованої толерантності.

Література:

1. Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2005.
2. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства – Пер. з англ. – К. : Ваклер, 2007. – 304 с.
3. Лісничук О. Гантінгтон (Huntington) Самуель Філіпс // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К.: Парламентське видавництво, 2011. – с. 128.
4. Хома О. Філософські культури: терпимість, толерантність і визнання // Філософська думка, № 4, 2011. – С. 76-89.

Abstract: *One of the modern aspects of tolerance as a "dialogue of cultures" in the context of globalization processes is revealed. It has been proven that the dialogue of cultures is quite real, if specific media are set up for it, aimed at solving practical problems and tasks. Global culture should become a certain superstructure on various cultural traditions, each of which values itself, and at the same time is in a partnership dialogue.*

Key words: *tolerance, globalization, network society, dialogue of cultures, multiculturalism.*

***Науковий керівник — Ганна СУРІНА,
к.філос.н., ст. викладач кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***